

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

**T/2914. számú
törvényjavaslat**

**a vállalkozói „körbetartozások” mérséklése céljából történő
törvénymódosításokról**

**Előadó: Dr. Petrétei József
igazságügyi és rendészeti miniszter**

Budapest, 2007. május

2007. évi ... törvény

a vállalkozói „körbetartozások” mérséklése céljából történő törvénymódosításokról

1. §

(1) A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 7. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az adós csődeljárás iránti újabb kérelmet mindaddig nem nyújthat be, amíg a korábbi csődeljárás megindításának időpontjában fennállt, illetve annak során keletkezett hitelezői igény kielégítésre nem került.”

(2) A Cstv. 8. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A csődeljárás iránti kérelemhez az (1) bekezdésben felsorolt szervek előzetes egyetértésének megadását bizonyító okiratot, három hónapnál nem régebbi mérleget (egyszerűsített mérleget) és az adós adószámát, valamint a hitelezők névsorát, a hitelek összegét és lejáratok időpontját, illetve a közzétételi költségterítés befizetését igazoló okiratot mellékelni kell. Az adósnak nyilatkoznia kell arról is, hogy a kérelem benyújtásáig az esetleges korábbi csődeljárás megindításának időpontjában fennállt, illetve annak során keletkezett hitelezői igény kielégítésre került.”

(3) A Cstv. 9. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A tárgyaláson az adós kéri a hitelezők egyetértését a fizetési haladékhoz. A kért fizetési haladék – az adós választása szerint – legalább 60, legfeljebb 120 napra szólhat.”

(4) A Cstv. 10. §-a (3) bekezdésének *d)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A bíróság az eljárást megszünteti, ha]

„*d)* a 7. § (2) bekezdése szerinti követelés kielégítése még nem történt meg”

(5) A Cstv. 11. §-a (3) bekezdésének *d)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(3) A fizetési haladékot tartalmazó, közzétételre kerülő végzésnek tartalmaznia kell]

„*d)* azt, hogy a végzés közzétételétől mely napig illeti meg az adóst fizetési haladék (moratórium) a vele szemben a fizetési haladék kezdő időpontját megelőzően, illetve azt követően esedékessé váló pénzkövetelések vonatkozásában.”

(6) A Cstv. 24. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az adós köteles az értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül a bíróságnak nyilatkozni arról, hogy a kérelemben foglaltakat elismeri-e. Ha az adós a kérelemben foglaltakat

elismeri, egyidejűleg nyilatkoznia kell arról is, hogy kér-e a tartozás kiegyenlítésére haladékos [26. § (3) bek.], illetve be kell jelentenie a számláit vezető valamennyi pénzügyintézet nevét és az ott vezetett számlák számát – ideértve a kérelem kézhezvételét követően nyitott számlák számát is –, továbbá koncesszió esetén tájékoztatnia kell a koncesszióba adót a felszámolási eljárás megindításáról. Ha az adós a fenti határidőn belül a bíróságnak nem nyilatkozik, a fizetéseképtelenség tényét vélelmezni kell.”

(7) A Cstv. 25. §-a (1) bekezdésének *f)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A bíróság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, ha]

„*f)* a 27. § (2) bekezdés *a)* pontjában meghatározott esetben a kérelem bírósághoz érkezésének időpontjáig az adós írásbeli felszólítása nem történt meg;”

(8) A Cstv. 27. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(2) A bíróság az adós fizetéseképtelenségét akkor állapítja meg, ha]

„*a)* szerződésen alapuló nem vitatott vagy elismert tartozását a teljesítési idő lejártát követő 15 napon belül sem egyenlítette ki vagy nem vitatta, és az ezt követő hitelezői írásbeli fizetési felszólítására sem teljesítette, vagy”

(9) A Cstv. 27. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Amennyiben a (2) bekezdés *a)* pontjában meghatározott iratokat postán küldték, azt a tértivevényen feltüntetett átvételi időpontban, ajánlott küldemény esetében pedig – ellenkező bizonyításig – a feladástól számított ötödik munkanapon a belföldi címzetthez megérkezettnek kell tekinteni. A (2) bekezdés *a)* pontjában meghatározott esetben az adós vitatásának legkésőbb a hitelező fizetési felszólításának kézhezvételét megelőző napig írásban van helye. Amennyiben az adós vitatása elkésett, a tartozás kiegyenlítése nem minősül tartozáselismerésnek, az a teljesítés polgári peres eljárásban történő visszakövetelését nem zárja ki.”

2. §

(1) A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban Kbt.) 53. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az ajánlatkérő köteles az ajánlati felhívásban ellenszolgáltatása teljesítésének feltételeit megadni, illetőleg a vonatkozó jogszabályokra hivatkozni. A tájékoztatásban meg kell adnia azt is, ha az ellenszolgáltatás halasztott vagy részletekben történő fizetésében kíván megállapodni.”

(2) A Kbt. 67. §-a (2) bekezdésének *e)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(2) Az ajánlattevőnek és a közbeszerzés értékének tíz százalékát meghaladó mértékben igénybe venni kívánt alvállalkozójának a szerződés teljesítéséhez szükséges műszaki, illetőleg szakmai alkalmassága építési beruházás esetében igazolható]

„e) azoknak a szakembereknek (szervezeteknek), illetőleg vezetőknek a megnevezésével, képzettségük ismertetésével, akiket be kíván vonni a teljesítésbe, különösen azok bemutatásával, akik a minőségellenőrzésért felelősek;”

(3) A Kbt. 70. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az ajánlattevőnek az ajánlati felhívásban és a dokumentációban meghatározott tartalmi és formai követelményeknek megfelelően kell ajánlatát elkészítenie és benyújtania. Az ajánlatnak tartalmaznia kell különösen az ajánlattevő kifejezett nyilatkozatát az ajánlati felhívás feltételeire, a szerződés teljesítésére, a kért ellenszolgáltatásra, valamint arra vonatkozóan, hogy a nyertessége esetén a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés teljesítése céljából, e szerződésen alapuló szerződéseiben saját magára vonatkozó kötelezettségként vállalja a 305. § (1)–(3) bekezdése és a 306/A. § (1) és (2) bekezdése szerinti előírások érvényesítését.”

(4) A Kbt. 73. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az ajánlattevő az ajánlatában – kifejezetten és elkülönített módon, mellékletben – közölt üzleti titok nyilvánosságra hozatalát megtilthatja. A közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés engedményezést kizáró rendelkezése nem minősül üzleti titoknak.”

(5) A Kbt. 99. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A szerződés – a 73. § (1) bekezdése szerinti melléklete kivételével, feltéve, hogy az abban foglaltak nem ellentétesek a 96. § (3) bekezdésével – nyilvános, annak tartalma közérdekű adatnak minősül. A szerződés nyilvánosnak minősülő részét az ajánlatkérő – amennyiben rendelkezik honlappal – a szerződés megkötését követően haladéktalanul köteles közzétenni honlapján.”

(6) A Kbt. 305. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„305. § (1) Az ajánlatkérőként szerződő fél a szerződés teljesítésének elismeréséről (teljesítés – igazolás) vagy az elismerés megtagadásáról – ha jogszabály másként nem rendelkezik – legkésőbb az ajánlattevőként szerződő fél teljesítésétől, vagy az erről szóló írásbeli értesítés kézhezvételétől számított tizenöt napon belül írásban köteles nyilatkozni.

(2) Építési beruházás megvalósítására kötött építési szerződés esetén az ajánlatkérőként szerződő fél, amennyiben az ajánlattevőként szerződő fél írásbeli értesítésére (készre jelentés) a szerződésben az átadás – átvételi eljárás megkezdésére meghatározott határidőt követő tizenöt napon belül nem kezdi meg az átadás-átvételi eljárást, vagy megkezd, de nem fejezi be a szerződésben meghatározott határidőben, az ajánlattevőként szerződő fél kérésére, a teljesítésigazolást köteles kiadni.

(3) Az ajánlatkérőként szerződő fél köteles az ajánlattevőnek a szerződésben meghatározott módon és tartalommal való teljesítésétől számított legkésőbb harminc – az Európai Unióból származó forrásból támogatott közbeszerzésekre irányuló eljárások esetében hatvan – napon belül az ellenszolgáltatást teljesíteni, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik, vagy a felek az ellenszolgáltatás halasztott, illetőleg részletekben történő teljesítésében állapodtak meg.

(4) Az ajánlatkérőként szerződő fél által igazolt szerződésszerű teljesítés esetén, a (3) bekezdés szerinti határidő eredménytelen elteltét követően, az ajánlattevőként szerződő fél azonnali beszedési megbízást nyújthat be a 22. § (1) bekezdése szerinti ajánlatkérő bankszámlája terhére.

(5) Amennyiben az ajánlattevőként szerződő fél az alvállalkozóval kötött szerződésben kikötött ellenszolgáltatást teljesítette, vagy annak teljesítését megtagadta az ajánlatában – a 304. § (2) bekezdése szerinti esetben a szerződésben – megjelölt alvállalkozója felé, erről az ajánlatkérőt haladéktalanul köteles tájékoztatni. Amennyiben az ajánlattevő bejelentési kötelezettségének öt napon belül nem tesz eleget, az alvállalkozó maga jogosult a (6) bekezdés szerinti adatoknak az ajánlatkérő felé történő bejelentésére. Az ajánlatkérő haladéktalanul gondoskodik a (6) bekezdés szerinti adatoknak a honlapján – amennyiben rendelkezik honlappal – történő közzétételéről.

(6) Az (5) bekezdés szerinti tájékoztatásnak legalább a következőket kell tartalmaznia:

- a) a közbeszerzési eljárás megjelölését, illetve hivatkozást az eljárást megindító felhívásra;
- b) ajánlattevő és alvállalkozó megjelölése;
- c) az ellenszolgáltatás mértékét, teljesítésének feltételeit, illetőleg hivatkozást a vonatkozó jogszabályokra;
- d) a szerződés tárgyát és teljesítésének időpontját;
- e) az ellenszolgáltatás teljesítésének időpontját, vagy a teljesítés megtagadásának okát.”

(7) A Kbt. a következő 306/A. §-sal egészül ki:

„306/A. § (1) Semmis a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés azon rendelkezése, amely

a) kizárja vagy korlátozza az ajánlatkérő szerződésszegése esetére irányadó jogkövetkezmények alkalmazását, vagy

b) a késedelmi kamatra vonatkozóan a Ptk. 301/A. §-ának (2) és (3) bekezdésében foglaltaktól a jogosult terhére tér el.

(2) Az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésen alapuló ellenszolgáltatásból eredő tartozásával szemben csak a jogosult által elismert, egyenmű és lejárt követelését számíthatja be.

(3) A közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre egyebekben a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni.”

(8) A Kbt. 307. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép és a § a következő új (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a § eredeti (2) és (3) bekezdésének számozása (3) és (4) bekezdésre változik:

„(1) Az ajánlatkérő köteles a szerződés módosításáról, valamint a szerződés teljesítéséről külön jogszabályban meghatározott minta szerint tájékoztatót készíteni, és hirdetmény útján a Közbeszerzési Értesítőben közzétenni. A hirdetményt legkésőbb a szerződés módosításától, illetőleg a szerződés mindkét fél általi teljesítésétől számított öt munkanapon belül kell feladni. Az egy évnél hosszabb vagy határozatlan időre kötött szerződés esetében a szerződés

megkötésétől számítva évenként kell a szerződés részteljesítéséről tájékoztatót készíteni. A szerződés teljesítésére vonatkozó tájékoztatási kötelezettség körében – ha a teljesítés eltérő időpont(ok)ban történik – külön meg kell jelölni a szerződés teljesítésének az ajánlatkérő által elismert időpontját, továbbá az ellenszolgáltatás teljesítésének időpontját. A tájékoztatóban az ajánlattevőként szerződő félnek nyilatkoznia kell, hogy egyetért-e az abban foglaltakkal.

(2) Az ajánlatkérő az (1) bekezdés szerinti hirdetmények Közbeszerzési Értesítőben történő megjelenését követően haladéktalanul gondoskodik a szerződés módosításáról, illetve teljesítéséről szóló tájékoztatónak – amennyiben rendelkezik honlappal – honlapján történő közzétételéről.”

(9) A Kbt. 316. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződéssel kapcsolatos jogvita – kivéve a szerződésnek a 303. §-ba ütköző módosítása vagy a 304. §-ba, illetőleg a 306. § (2) bekezdésébe ütköző teljesítése miatti, továbbá a 305. § (1) és (2) bekezdése szerinti igazolás határidőben történő kiadásával kapcsolatos jogvitát –, illetőleg a közbeszerzési eljárással kapcsolatos polgári jogi igények elbírálása a bíróság hatáskörébe tartozik.”

3. §

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 402. §-a a helyébe a következő rendelkezés lép:

„402. § (1) Építési szerződés alapján a vállalkozó építési-szerelési munka elvégzésére, a megrendelő pedig annak átvételére és díj fizetésére köteles.

(2) Ha a felek eltérően nem rendelkeznek, a vállalkozót a megrendelő tulajdonát képező, a szerződés szerinti munkák végzésére szolgáló ingatlanon – díjkövetelése erejéig – jelzálogjog illeti meg, amely a szerződéskötés ténye és a vállalkozó kérelme alapján a jelzálogjognak az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésével jön létre. Ha a megrendelő a vállalkozó díját kiegyenlítette, a vállalkozó köteles a jelzálogjog törléséhez hozzájárulni, az ennek elmulasztásából származó kárért felelős.

(3) A (2) bekezdés alkalmazása szempontjából a megrendelő tulajdonát képező ingatlanok kell tekinteni azt az ingatlant is, amelynek tulajdonosával való viszonyában a megrendelőnek, vagy a megrendelőhöz való viszonyában a tulajdonosnak többségi befolyása (685/B. §) áll fenn, illetve amelynek tulajdonosa és a megrendelő ugyanazon jogi személy többségi befolyása alatt áll.”

4. §

(1) E törvény a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépése után benyújtott felszámolási kérelmekre, továbbá megkezdett közbeszerzésekre, közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződésekre, tervpályázati eljárásokra és az azokkal

kapcsolatban kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra, illetőleg kérelmezett békéltetési eljárásokra kell alkalmazni.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi XLIX. törvény módosításáról szóló 1993. évi LXXXI. törvény 7. §-ának a Cstv. 9. §-ának (3) bekezdését és 11. §-a (3) bekezdésének *d)* pontját megállapító rendelkezése, valamint a Kbt. 306. §-ának (6) bekezdése.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg

a) a Kbt. 53. §-ának (6) bekezdésében a „különösen szociális, illetőleg környezetvédelmi, feltételekhez köti” szövegrész helyébe a „különösen szociális, illetőleg környezetvédelmi, minőségbiztosítási feltételekhez köti” szövegrész lép;

b) a Kbt. 66. §-ának (2) bekezdésében és 67.§-ának (4) bekezdésben ”Az ajánlattevő ebben az esetben is köteles igazolni” szövegrész helyébe ”Az ajánlattevő ebben az esetben köteles igazolni azt is” szövegrész lép;

c) a Kbt. 134. §-ának (1) bekezdésében és 253. §-ának (1) bekezdésében a „48. § (2)-(3) bekezdését” szövegrész helyébe a „48. § (3) és (4) bekezdését” szövegrész lép;

d) a Kbt. 151. §-ának (9) bekezdésében, 209. §-ának (3) bekezdésében, 220. §-ának (1) bekezdésében, továbbá 300. §-ának (6) bekezdésében a „48. § (2)-(3) bekezdése” szövegrész helyébe a „48. § (3) és (4) bekezdése” szövegrész lép;

e) a Kbt. 253. §-ának (1) bekezdésében a „48. § (3) bekezdésében” szövegrész helyébe a „48. § (4) bekezdésében” szövegrész lép;

f) a Kbt. 379. §-a (1) bekezdésének *k)* pontjában a „[307. § (2) bekezdése]” szövegrész helyébe a „[307. § (4) bekezdése]” szövegrész lép.

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az 59/2006. (XII. 20.) OGY határozattal az Országgyűlés felkérte a Kormányt, hogy a magyar gazdaságban – különösen a közbeszerzések területén – kialakuló vállalkozói „körbetartozások” mérséklése érdekében a szükséges társadalmi és szakmai egyeztetéseket végezze el, és ezen egyeztetések alapján a szükséges törvényi szabályozás megalkotásáról szóló javaslatát legkésőbb 2007. március 31-ig terjessze az Országgyűlés elé.

A Javaslattal célja az Országgyűlés felkérésének megfelelően a vállalkozói „körbetartozások” mérséklése érdekében szükséges intézkedések áttekintése, továbbá a rendelkezésre álló idő alatt elvégezhető törvénymódosítások előkészítése.

A Javaslattal szereplő törvénymódosítási elképzelések mellett ugyanakkor vannak olyan intézkedések, amelyek jelenleg megvalósítás alatt állnak, továbbá számba vette a Kormány azokat a feladatokat, amelyek hosszabb távú megvalósítást igényelnek és ugyancsak alkalmasak a „körbetartozások” mérséklésére.

1. A vállalkozói „körbetartozások” mérséklését célzó folyamatban lévő intézkedések között az Országgyűlés által már tárgyalta, illetve a Kormány által elfogadott törvénymódosítási javaslatokról, illetve elfogadott törvényekről kell említést tenni. Ebbe a körbe az alábbiak tartoznak.

1.1. A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és más büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2007. évi XXVII. törvény, amit az Országgyűlés 2007. április 2-i ülésén fogadott el, és a Magyar Közlöny 2007. évi 50. számában került kihirdetésre.

Az Országgyűlés által elfogadott törvényjavaslat célja egyrészt a gazdálkodó szervezetek vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetére vonatkozó objektív információk nyilvánosságra hozatala, másrészt – a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvénnyel (a továbbiakban: Gt.) és a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvénnyel (a továbbiakban: Ct.) összhangban – a gazdasági élet tisztaságának és átláthatóságának, valamint a hitelezői érdekek biztosításának elősegítése.

A törvényjavaslat elfogadásával a könyvvizsgálói kötelelességszegés új tényállás a Btk.-ban, amely vétséget állapít meg arra az esetre, ha a könyvvizsgáló a szakmai szabályok megszegésével a gazdálkodó szervezet helyzetéről megtévesztésre alkalmas jelentést ad.

A „gazdasági társaság vagy szövetkezet vezető tisztségviselőjének visszaélése” tényállás a „gazdálkodó szervezet vezető állású személyének visszaélése”-re változik, ily módon a Btk. a cég vezető alkalmazottjával szembeni hatékonyabb fellépésre ad lehetőséget.

A törvényjavaslat alapján az „alaptőke, vagy törzstőke csorbítása” helyébe a „saját tőke csorbítása” lép. Ezáltal a gazdasági jogi és a büntetőjogi szabályozás hitelezővédelmi rendelkezései koherenssé válnak, és ennek következtében javul majd a rosszhiszemű társasági tisztségviselőkkel szembeni eljárás esélye.

A „gazdasági adatszolgáltatás elmulasztása” tényállás „gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása”-ra változik és főleg az ismeretlen székhelyű „fantomcégek” ellen kíván fellépni. A módosítás célja, hogy a büntetőjog eszközeivel szankcionálható legyen a gazdálkodó szervezet székhelyével, illetve a képviselőjére jogosult személyekkel kapcsolatos minden közreműködés, amelynek következtében a cég ismeretlen székhelyűvé válik.

1.2. A jogügyletek biztonságának erősítése érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló T/2481. számú törvényjavaslat

A jogügyletek biztonságáról szóló javaslat elsősorban cégalapítások, ingatlanügyletek megbízhatóságát erősítő rendelkezéseket tartalmaz. A visszaélések elkerülése érdekében pontosításra kerülnek a cég székhelyéről, telephelyéről, fióktelepéről szolgáló ingatlannal kapcsolatos követelmények, és a törvényjavaslat mind az ügyvédek, mind a közjegyzők vonatkozásában szabályozza, hogy a cégalapítás körében miként győződjenek meg az ingatlan megfelelőségéről, továbbá a szerződésben részt vevő ügyfelek személyazonosságáról. A törvényjavaslatot a Kormány benyújtotta az Országgyűlésnek, jelenleg parlamenti vitája folyik.

1.3. A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról, és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény és egyéb törvények módosításáról szóló T/2480. számú törvényjavaslat

A törvényjavaslat a „székhely” fogalmának módosítására is figyelemmel, megteremti annak a lehetőségét, hogy a Magyarországon letelepedő társaság székhelyéről (bejegyzett irodájáról) ne közvetlenül maga gondoskodjon, hanem – mint ez az Európai Unió számos tagállamában évtizedek óta ismert – ügyvéd, ügyvédi iroda szolgáltatását vegye igénybe. Eszerint a társaság székhelye a szolgáltatást nyújtó jogi iroda (ügyvéd) székhelye lenne, amely a társaság megbízásából gondoskodik a cég üzleti és hivatalos iratainak fogadásáról, megőrzéséről, rendelkezésre tartásáról, a cég és harmadik személyek közötti kapcsolattartás szakszerű biztosításáról, ideértve a hatósági kényszerintézkedések teljesítésében való közreműködést is.

A székhely-szolgáltatás igénybevételének lehetősége, miközben mentesíti a társaságot a belföldi ingatlan tulajdonának, használati jogának megszerzése (igazolásának kötelezettsége) alól, garanciát jelent a cég elérhetőségének biztosítása szempontjából, hiszen a jogász szakember által nyújtott szolgáltatás csökkenti a cég ún. „fantomizálódásának” kockázatát. A törvényjavaslatot a Kormány benyújtotta az Országgyűlésnek, jelenleg parlamenti vitája folyik.

2. Említést igényelnek továbbá azok a hosszabb távon kidolgozásra kerülő elképzelések, amelyek közvetlenül vagy közvetve a körbetartozások visszaszorítására is kedvező hatással lehetnek. A 2007-2008 közötti időszakban kidolgozni tervezett elképzelések a következőkben összegezhetők.

2.1. Új törvény az egyéni cégről és az egyéni vállalkozásokról

A Kormány munkaterve szerint 2007. I. félévében határoz a Kormány az egyéni cégről és az egyéni vállalkozókról szóló új törvény koncepciójáról. Ezt követően a 2007-es esztendő III. negyedében a törvény tervezete is kidolgozásra kerül annak érdekében, hogy a több mint félmillió hazai egyéni vállalkozó a jövőben a korszerűbb szervezeti-működési formát, vagyis az egyéni céget is választhassa.

Az egyéni cég – eltérően a hatályos rendelkezésekben foglaltaktól – olyan, a cégjegyzékben regisztrálásra kerülő jogképes, az egyéni vállalkozó tulajdonos egyszemélyes vállalkozása lesz, amely miközben biztosítja, hogy a természetes személy vállalkozó és az egyéni cég vagyona elválhasson egymástól, arról is gondoskodik, hogy az egyéni cégre az általános rendelkezések szerint legyenek irányadóak a fontosabb gazdasági tárgyú törvények (pl.: a számviteli törvény, a csődtörvény). A jogbővítő hatású (az egyéni vállalkozó szabadon dönthet arról, hogy vállalkozását átalakítja-e egyéni céggé) új törvény megalkotása esélyt ad arra, hogy az egyéni, családi vállalkozók mind a maguk, mind pedig a gazdasági forgalom szempontjából átláthatóbb, kiszámíthatóbb feltételek mellett működjenek, és ezáltal csökkenjen az olyan diszfunkcionális jelenségek kialakulásának a veszélye, mint amilyen a körbetartozás.

2.2. Az állami jogérvényesítés feltételeinek javítása

A gazdasági élet szereplői számára kiemelkedő jelentőségű, hogy a jogérvényesítés rendje a jelenlegi viszonyokhoz képest gyorsabb és tervezhetőbb legyen. Ennek hiányában ugyanis nagyobb a kockázata annak, hogy a tartozások láncolata tártosan fennmarad, amelynek következtében olyan vállalkozások is felszámolásra kerülnek majd, amelyek egyébként nem kényszerülnének a piac elhagyására.

Az elkövetkező hat hónap során végiggondolásra kerül, hogy az állami jogérvényesítés kapcsán melyek azok a területek, ahol már rövid távon is célzott, érdemi beavatkozásra van lehetőség, és ehhez képest a piaci szereplők által is érzékelhető előrelépésre nyílik esély. A vizsgálandó területek, illetőleg eljárások közül kiemelendők az alábbiak:

2.3. Az elektronikus fizetési meghagyásos eljárás alkalmazási feltételeinek megteremtése

Indokolt elemzés tárgyává tenni a jellemzően pénzkövetelések érvényesítését szolgáló fizetési meghagyásos eljárás elektronikus kommunikációra épülő eljárássá történő (legalább részleges) átalakításának a lehetőségét. Ily módon az adós által nem vitatott tartozások esetében a jogosult hitelező a jelenleginél jóval hamarabb juthatna jogerős és végrehajtható határozathoz, csökkenne annak veszélye, hogy a jogosulti követelés- érvényesítés késedelme a jogosultat is a fizetésektelen adós pozíciójába kényszeríti.

2.4. A bírósági végrehajtási eljárások hatékonyságának javítása

A bírósági végrehajtási eljárásokra, sok esetben, több éves peres eljárás lezárultát követően kerülhet csak sor. A gazdasági forgalom biztonsága szempontjából kiemelkedő szerepe van annak, hogy az adós-kötelezett a végrehajtási eljárás során a mielőbbi teljesítésben váljon érdekelté, csökkenjen a végrehajtást akadályozó, rosszhiszemű adósi fellépés eredményessége. Vizsgálandó ezért egyebek között a végrehajtási eljárás során igénybe vett jogorvoslat (így a végrehajtási kifogás előterjesztése esetén) illeték terhének növelése, továbbá a megyei bírósági végrehajtás jogintézményének létjogosultsága. Újra kell gondolni azt is, hogy nem válna-e hatékonyabbá a végrehajtási eljárások során előterjesztett jogorvoslati kérelmek elbírálása, ha arra nem valamennyi helyi bíróság rendelkezne illetékességgel, hanem csak az arra kijelölt

bíróságok (ítélőtáblánként egy-két helyi bíróság), amelyek viszont rendelkeznének a szükséges személyi, tárgyi (informatikai) feltételekkel.

2.5. A kiemelten fontos közigazgatási perek hatékonyabb lefolytatása

A peres eljárások körén belül már jelenleg is számos megkülönböztető ismerv jellemzi az ún. közigazgatási pereket (lásd a Polgári perrendtartás XX. fejezetét). A közigazgatási perek csoportján belül is sajátosnak számítanak azok a jogviták, ahol a közigazgatási szerv határozata ellen benyújtott kereset elbírálására a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességgel rendelkezik. Ezen ügytípus közé tartozik pl. a közbeszerzési eljárások nyomán indult jogorvoslati eljárásban hozott döntőbizottsági határozat felülvizsgálata, ahol a szakszerű és gyors bírósági eljárás a piaci szereplők számára gyakran meghatározó egzisztenciális kérdéssé válik. Vizsgálandó ezért, hogy melyek azok a jogi és infrastruktúra-fejlesztési feladatok, amelyek révén ezekben a kiemelten fontos bírósági eljárásokban már rövid távon is érzékelhető előrelépés valósítható meg.

2.6. A hitelezővédelmi nyilvántartás eszköztárának bővítése

A körbetartozások kialakulásának veszélye kisebb, ha az üzleti élet szereplői naprakész és megbízható információkkal rendelkeznek egymásról, döntéseiket ezeknek a hiteles adatoknak a mérlegelését követően hozzák meg. Az állam közfeladatai közé tartozik, hogy elősegítse az ezt a célt szolgáló közhiteles adatbázisok létrejöttét, illetve a már működők vonatkozásában egyszerűbbé, olcsóbbá (lehetőség szerint ingyenesé) tegye az információk megismerését. Az elkövetkező évben a Cégek Közlöny kizárólag honlapon való megjelenése feltételeinek a biztosításával párhuzamosan meg kell teremteni annak jogi és informatikai feltételeit is, hogy a gazdasági forgalomban résztvevő vállalkozásokról az üzleti döntések orientálására alkalmas adatok elektronikus úton, bárki számára megismerhetővé váljanak.

2.7. Központi közbeszerzési adatbázis megvalósítása

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara kezdeményezésére a következő hat hónapban megvizsgálásra kerül egy központi közbeszerzési adatbázis és nyilvános információs felület kialakításának lehetősége annak érdekében, hogy a közbeszerzési információk a vállalkozások számára egységes, mindenki által elérhető módon kerüljenek közzétételre, továbbá, hogy a közbeszerzésileg releváns információkhoz valamennyi közbeszerzési szereplő azonos feltételek mentén juthasson hozzá. A Közbeszerzések Tanácsa jelenleg is működtet nyilvános honlapot a közbeszerzési információk számára, amelynek fenti célra történő kiterjeszhetősége a Tanács bevonásával további vizsgálatot igényel.

2.8. Az „üzletre hangolva” programban foglalt javaslatok ütemezett megvalósítása

A gazdasági versenyképességet akadályozó előírások fokozatos felszámolása a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium koordinációjában zajló „üzletre hangolva” program kiemelt feladata. A program megvalósítása a hazai cégek indokolatlan bürokratikus terheit csökkentve javítja majd a vállalkozások fennmaradásának és hatékonyabb működésének az esélyét. Az „üzletre hangolva” program a vállalkozások jogbiztonságának növelése és a „körbetartozások” csökkentése érdekében is számos intézkedést sorol fel, amelyek például a bírósági eljárások gyorsítása, az alternatív vitarendezési formákban rejlő lehetőségek jobb

kihasználásának elősegítése mellett a hitelezők (eladók, szállítók) jogos érdekeinek fokozottabb védelmét és érvényre juttatását biztosító jogi szabályozás felülvizsgálatát jelentik. Ehhez kapcsolódnak azok a kezdeményezések, amelyek a nyilvánosság erejének jobb kihasználásával igyekeznek elejét venni az adósságok felhalmozásának, illetve a tisztességtelen piaci magatartásnak. A tervezett intézkedések része továbbá a késedelmes fizetések megszüntetése, illetve csökkentése az állami, önkormányzati szervezetek részéről is.

A javaslatok egyaránt tartalmazzák jogszabály-módosítást, ügyvitel egyszerűsítést, az elektronikus kormányzat nyújtotta lehetőségek kihasználását, és olyan kormányzati koordinációt, amelyek együtt alkalmasak lehetnek a vállalkozói bizalom tartós megerősítésére.

A „körbetartozás” mint nem kívánatos gazdasági jelenség visszaszorítása érdekében a tervezett kormányzati intézkedések előkészítésére, továbbá a megfogalmazott törvénymódosítási javaslatok szakmai kontrolljára az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium Építésgazdasági Munkacsoportot hozott létre 2007. január 29-én, amelyben az építésgazdaság szakmai és érdekképviselői szervei vettek részt, és amely Munkacsoport a benyújtott Javaslatban szereplő törvénymódosításokat megvitatta és azokkal egyetértett. A Kormány elrendelte, hogy az Építésgazdasági Munkacsoport a továbbiakban, mint Munkabizottság működjön, amelynek feladatát a vállalkozói „körbetartozások” visszaszorítására tervezett hosszabb távú kormányzati elképzelések megvalósításának folyamatos figyelemmel kísérése képezi.

3. A Javaslat a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.), a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Kbt.), továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban Ptk.) módosítására irányul annak érdekében, hogy a gazdasági életben , de különösen a közbeszerzések területén átláthatóvá tegye a fizetési kötelezettségeket, erősítse a fizetési fegyelmet, és ezáltal a „körbetartozást” mint nem kívánatos gazdasági jelenséget visszaszorítsa.

3.1. A Cstv. módosítása

A Cstv. Javaslat szerinti módosítása lehetővé teszi a mulasztó, gondatlan, rosszhiszemű adóssal szembeni fellépést úgy, hogy a mulasztás, gondatlanság, késedelem következményeit az adósra terheli. Ugyanakkor nem zárja ki a gondatlan, ám jóhiszemű adósok visszaperlési jogát, valamint megköveteli a hitelező aktív közreműködését is, amivel a felek közötti kapcsolatra utalja a követelésbehajtás rendjét. Tekintettel arra, hogy amennyiben a követelés teljesítése egyszerűbb és olcsóbb módon megvalósítható, szükségtelen és gazdaságtalan a bírósági adminisztráció működésbe hozása, a Javaslat csak a szükséges esetben rendelkezik bírósági útról. Rá kell mutatni arra, hogy a Javaslat szerinti eljárás nem jelenti azt, hogy az adóst váratlanul, előzetes felszólítás nélkül érné a felszámolási kérelem benyújthatósága, hiszen a követelés szerződésen alapul. Nem állhat fenn tehát az a helyzet, hogy az adós nem tud a fizetési kötelezettségéről, de annak érdekében, hogy a törvény kizárja a *követelésbehajtási célú felszámolási kérelmeket*, a módosítás garanciális szabályt rögzít: a hitelező köteles írásban felszólítani az adóst a teljesítésre.

3.2. A Kbt. módosítása

A Javaslat több ponton is a Kbt. módosítását javasolja a közbeszerzési szerződés teljesítésével és az ellenszolgáltatás megfizetésével kapcsolatos rendelkezések körében. A módosítások célja, hogy a közbeszerzési szereplők számára megismerhetővé tegye az ajánlatkérőnek az ellenszolgáltatás teljesítésével kapcsolatos szándékát, átláthatóvá tegye a fizetési kötelezettség tényleges teljesítését, továbbá rászorítsa az ajánlatkérőt a teljesítés elismerésére, vagy annak megtagadására.

A közbeszerzések nyilvánosságához fűződő érdek védelme érdekében a Kbt. 99. § (4) bekezdése rendelkezik arról, hogy a közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötött szerződés – a 73. § (1) bekezdésében meghatározott melléklet kivételével – nyilvános, tartalma közérdekű adatnak minősül. A Javaslat egyrészt rendelkezik arról, hogy a szerződésnek az engedményezést kizáró rendelkezése nem minősülhet üzleti titoknak, másrészt a Kbt. 99. §-a (4) bekezdésének módosításával előírja, hogy a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés nyilvánosnak minősülő részét az ajánlatkérőnek honlapján – amennyiben rendelkezik honlappal – szerződés megkötését követően haladéktalanul közzé kell tennie.

A Javaslat célja – többek között – annak biztosítása a szerződéses láncolat tagjai számára, hogy értesüljenek az ellenszolgáltatás teljesítésének időpontjáról. Ennek érdekében külön rendelkezne a Kbt. arról, hogy ne csak az ajánlattevői teljesítés időpontja, hanem az ajánlatkérői ellenszolgáltatás teljesítésének időpontja is közzétételre kerüljön a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés módosításáról, valamint teljesítéséről szóló hirdetményben.

Az ellenszolgáltatás teljesítését, illetve a teljesítés megtagadását az ajánlatkérőnek honlapján – amennyiben rendelkezik honlappal – közzé kell tennie. A közzététel célja, hogy a szerződéses láncolat tagjai számára biztosítsa, értesüljenek az ellenszolgáltatás teljesítéséről, illetve ennek elmaradásáról.

A Javaslat alapján, ha a nyertes ajánlattevő az ellenérték megfizetését teljesítette, vagy annak teljesítését megtagadta azon szerződéses partnerének, akit, illetve amelyet az ajánlatában megjelölt, köteles erről az ajánlatkérőt haladéktalanul tájékoztatni. Amennyiben a nyertes ajánlattevő e kötelezettségének öt napon belül nem tesz eleget, maga az alvállalkozó jogosult e tényeket az ajánlatkérővel közölni.

A Ptk. ún. kompenzációs klauzulái jogszerű alkalmazásának elismerése komoly kockázatot jelent azokban a jogviszonyokban, ahol a felek egyenjogúsága csak elméletileg létezik. Ez a helyzet a közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződések jelentős hányadánál is, ahol az ajánlattevő gyakran gazdaságilag kiszolgáltatott helyzetbe kerül a közpénzek felett rendelkező ajánlatkérővel szemben. A gazdasági kiszolgáltatottság ugyanakkor arra kényszerítheti a megrendelővel szerződő ajánlattevőt, hogy olyan jogkorlátozó kikötéseket is elfogadjon, amelyek alkalmazása utóbb a szerződési láncolat többi tagjának fizetőképességét is megingathatja. Indokolt ezért a Kbt.-nek egy olyan rendelkezéssel történő kiegészítése [új 306/A. § (1) bekezdése], melyek révén a törvényhozó kizárja, hogy a rossz alkupozícióban lévő ajánlattevő kénytelen legyen elfogadni a másik fél felelősség-minimalizálásra irányuló javaslatát.

Annak érdekében, hogy ajánlatkérő és a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződést teljesítő közötti jogvita ne nehezítse meg a szerződés teljesítésében résztvevő többi

vállalkozás működését, a Javaslat a közbeszerzési eljárás alapján kötött szerződés nyomán teljesítendő ellenszolgáltatással szembeni beszámítás lehetőségének korlátozását irányozza elő.

A Javaslat a Kbt. 70. §-a (1) bekezdésének módosításával bővítené az ajánlattevői nyilatkozat kötelező tartalmát, annak érdekében, hogy a közbeszerzési értelemben vett alvállalkozói szerződésekben az ajánlattevő vállalja a Kbt.-nek a teljesítés elismerésére, az ellenszolgáltatás megfizetésére, a felelősségkorlátozásra, a kamatkikötésre, valamint a beszámításra irányadó rendelkezéseinek érvényesítését.

A fentiek mellett a Javaslat szerinti módosítás eredményeként nevesítve lenne a Kbt.-ben az, hogy a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés teljesítése minőségbiztosítási feltételekhez köthető.

A Javaslat a már megkötött szerződéses viszonyokba nem kíván beavatkozni, a javasolt módosítások a jövőben keletkező esetleges problémákra, vagyis a módosítás hatálybalépése után lefolytatott közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződések teljesítése során fellépő fizetési nehézségekre próbálnak megoldást nyújtani.

3.3. A Ptk. módosítása

A Javaslat a Ptk. 402. §-ának módosításával lehetővé kívánja tenni jelzálogjog alapítását az építési szerződés vállalkozója számára, annak érdekében, hogy a szerződésből eredő követelése kielégítésére a törvény valóban hatékony eszközt biztosítson. E biztosíték – a törvény rendelkezése alapján – a jelzálogjognak az építési-szerelési szerződés szerinti munkák végzésére szolgáló ingatlanra történő bejegyzésével jönne létre.

A javasolt rendelkezés ugyanakkor nem kívánja a felek szerződési szabadságát még e törvényes jelzálogjog alapításával sem korlátozni, ezért a törvényes jelzálogjogra vonatkozó rendelkezés csak akkor érvényesülne, ha a szerződésben a felek ettől eltérően nem rendelkeztek.

Végül a javaslat az azonos cégesoportba tartozó jogi személyek körében kizárja annak lehetőségét, hogy a törvényes jelzálogjog alapításának azt a követelményét miszerint az csak a megrendelő tulajdonát képező ingatlanon lehetséges, kijátsszák. Ennek érdekében a Javaslat rendelkezik arról, hogy a megrendelő ingatlanának minősül az az ingatlan is, amelynek tulajdonosával való viszonyában a megrendelőnek, vagy a megrendelőhöz való viszonyában a tulajdonosnak a Ptk. 685/B. § szerinti többségi befolyása áll fenn, illetve amelynek tulajdonosa és a megrendelő ugyanazon jogi személy többségi befolyása alatt áll.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

A hatályos Cstv. 7. §-ának (2) bekezdése szerint a csődeljárás iránti kérelemnek a bírósághoz való érkezésétől számított két éven belül az adós újabb kérelmet nem nyújthat be, ha a korábban lefolytatott eljárás során már fizetési haladékban részesült. Ha elfogadjuk azt az elvet, hogy a csődeljárás a provizórikus fizetéseképtelenség jogszerű kezelésének megfelelő eszköze, és a sorozatos csődeljárások kezdeményezése nem vezethet az adós leplezett fizetéseképtelenségi állapotának fenntartásához, felmerül a hatályos rendelkezés módosításának szükségessége. A javaslat erre való tekintettel arról rendelkezik, hogy az adós újabb csődeljárás iránti kérelmet nem nyújthat be addig, ameddig a korábbi eljárásban felmerült követeléseket még nem egyenlített ki. Az új feltételrendszerre figyelemmel módosításra kerül a Cstv. 8. §-ának (2) bekezdése, illetve 10. §-a (3) bekezdésének *d*) pontja is.

A fizetési haladékhoz a hitelezők egyetértése szükséges. A fizetési haladéokra irányuló szabad ügyleti akarat a csődeljárásban azonban korlátozottan érvényesül, a csődeljárás keretein kívül az adós és a hitelező a haladék időtartamában korlátozás nélkül megállapodhat. A jelenleg hatályos 90 napos moratórium kifejezetten ellentétes azzal a szándékkal, hogy a vállalkozói „körbetartozásokat” visszaszorítsuk, ezért indokolt az időtartam 60 napra történő rövidítése. A 120 napos felső korlát rögzítése ugyanakkor azért szükséges, mert ezen időtartamon felül tényleg a fizetéseképtelenség állapota jöhet létre, amelynek „védelme” nem indokolt. E módosítással összefüggésben módosul a Cstv. 9. §-ának (3) bekezdése, valamint a 11. §-a (3) bekezdésének *d*) pontja is.

A csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi XLIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi VI. törvény megvalósította a fizetéseképtelenségi okok újraszabályozását. Figyelemmel azonban a vállalkozói „körbetartozások” nem kívánatos jelenségére, szükséges a hatályos rendelkezések felülvizsgálata annak érdekében, hogy a mulasztó, sok esetben erőfölényben lévő vagy rosszhiszemű adóst a szabályozás ne hozza abba a kedvező helyzetbe, hogy többszöri mulasztása után egyetlen írásbeli nyilatkozattal „kivédje” a felszámolási eljárás megindulásának lehetőségét.

A csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 2006. július 1. napjáig hatályban volt 27. §-a (2) bekezdésének *a*) pontja szerint a bíróság az adós fizetéseképtelenségét akkor állapította meg, ha nem vitatott vagy elismert tartozását az esedékességet követő 60 napon belül nem egyenlítette ki.

A kialakult bírói gyakorlat szerint – amely a Legfelsőbb Bíróság eseti döntéseiben megnyilvánuló útmutatására figyelemmel jött létre –, csak akkor minősült vitatottnak a követelés, ha az adós a felszámolási eljárás megindítása előtt, de legalább a felszámolási eljárás megindítására irányuló kérelem kézhezvétele előtt vitássá tette azt.

A Cstv. nem határozta meg a követelés vitatásának módját sem, ebből következően, ha az adós gazdálkodó szervezet bizonyítani tudta azt, hogy – az eljárás megindulása, illetve az arról való tudomásszerzése előtt – bármilyen módon kifejezésre juttatta kifogásait, – a Legfelsőbb

Bíróság álláspontja szerint – nem volt helye a fizetésektelenség megállapításának. A kérelem elbírálási idejének elhúzódás szükségessé tette a nem vitatott, illetve elismert követelésekre alapított felszámolási kérelmek elbírálásakor felmerülő körülmények megítélésének törvényi szintű rendezését.

A 2006. július 1. napjával módosított rendelkezések értelmében a hitelező az adós által nem vitatott vagy elismert követelésére hivatkozással továbbra is jogosult felszámolási kérelmet előterjeszteni. A hitelező a kérelem benyújtását megelőzően köteles azonban az adóst írásban a teljesítésre felszólítani. Az adós, amennyiben a hitelező követelését nem tekinti megalapozottnak, köteles érdemi írásbeli nyilatkozatban ennek indokait a hitelezővel közölni. A vele szemben támasztott követelés vitatását tartalmazó jognyilatkozatának hitelező általi – szintén igazolható módon történő – kézhezvétele azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy az adóssal szemben e követelés tekintetében felszámolási eljárás kezdeményezésének nincs helye, a hitelező követelését fizetési meghagyásos eljárásban, illetve perben érvényesítheti. Amennyiben az adós a követelést nem vitatta, azonban ki sem elégítette, vele szemben a felszámolási kérelem benyújtható, és az eljárásban a követelést már semmilyen módon nem vitathatja.

A módosítás megoldotta a korábbi gyakorlatban felmerült, az eljárás elhúzódására, a kérelem elbírálásának bonyolultságára vonatkozó problémákat. Ugyanakkor a jelenlegi szabályozás túlságosan leszűkíti a felszámolási kérelem benyújthatóságának esélyét, hiszen az adós (esetleges rosszhiszemű) jognyilatkozatával kizárhatja a felszámolási eljárás megindítását. Mindezekre figyelemmel a Javaslat – tovább pontosítva a hatályos rendelkezéseket – olyan eljárási szabályt rögzít, amely már maradéktalanul be tudja váltani a szabályozással elérni kívánt célt.

A Cstv. módosítása szerint, amennyiben a fizetési határidő, illetve az azt követő 15 nap eredménytelenül telik el, vagyis az adós nem vitatja (esetleg elismeri) és nem is egyenlíti ki a szerződéses viszonyból eredő tartozását, az adóssal szemben beállnak a felszámolás megindításának feltételei. Annak érdekében azonban, hogy a törvény kizárja a *követelésbehajtási célú felszámolási kérelmeket*, a módosítás garanciális szabályt rögzít: a hitelező köteles írásban felszólítani az adóst a teljesítésre. Ennek a felszólításnak a kézhezvételéhez a tervezet szerint a hatályos szabályozástól eltérő jogkövetkezmények fűződnek:

- az adós a kézhezvételt megelőző napig van abban a helyzetben, hogy a tartozást vitassa; a hitelezői felszólítás kézhezvételének időpontjában jogvesztő módon elesik – a felszámolási eljárás vonatkozásában – a vitatás jogától;

- ebben a helyzetben az adós már kizárólag teljesítéssel kerülheti el a felszámolási eljárást, a tervezet azonban egyértelművé teszi, hogy az ilyenkor történő teljesítés nem tartozáselismerés, így az adós a teljesítést később polgári perben visszakövetelheti;

- amennyiben a fizetési felszólításra sem történik teljesítés, a felszámolási kérelem benyújtható.

A fenti módosítás megvalósítja a kívánt szabályozási célt, mivel lehetővé teszi a mulasztó, gondatlan, rosszhiszemű adóssal szembeni fellépést úgy, hogy a mulasztás, gondatlanság, késedelem következményeit az adósra terheli. Ugyanakkor nem zárja ki a gondatlan, ám jóhiszemű adósok visszaperlési jogát, valamint megköveteli a hitelező aktív közreműködését is, amivel a felek közötti kapcsolatra utalja a követelésbehajtás rendjét. Tekintettel arra, hogy amennyiben a követelés teljesítése egyszerűbb és olcsóbb módon

megvalósítható szükségtelen és gazdaságtalan a bírósági adminisztráció működésbe hozása, a Javaslattal csak a szükséges esetben rendelkezik bírósági útról.

A módosítási javaslattal összefüggésben szükséges rámutatni a következőkre.

Az új megoldás nem hozza az adóst kiszolgáltatott helyzetbe, nem jár azzal, hogy az adós általa meg nem ismerhető követelés miatt kerülne felszámolás alá. A követelés minden esetben szerződéses viszonyon alapul, ami két fontos következménnyel jár. Egyrészt az adós fizetési kötelezettséget vállal, hiszen létrejön a felek között a jogviszony, másrészt e fizetési kötelezettségére a hitelező a számla megküldésével külön is „figyelmezteti”. Ezt követően az adóst terheli a számla kezelésének felelőssége, így az, hogy annak tartalmát megvizsgálja: amennyiben megalapozott és helyes, fizetési határidőben kifizesse; amennyiben megalapozatlan azt írásban vitassa.

Amennyiben ezt a gondosságot elmulasztja az adós, még mindig lehetősége van a hitelező külön írásbeli fizetési felszólítása nyomán a jogkövetkezményeket mérlegelni: amennyiben a számla megalapozott és helyes, fizet; amennyiben nem megalapozott, vagy helytelen, fizet, azonban a vitatott részében immár az adós perben követelheti a hitelezőtől a teljesítést (visszafizetést). A javaslat így egyik felet sem terheli olyan kötelezettséggel, jogkövetkezménnyel, amely nem az ő magatartásából következik. Fontos rámutatni arra, hogy amennyiben – esetlegesen – a hitelező rosszhiszemű, az adós az általános jogelvek alapján meg tudja védeni magát. Így az elévült követelésekkel szemben nincs helye bírósági jogérvényesítésnek, erre a tényre az adós bármikor hivatkozhat, a felszámolás elrendelése ebben az esetben kizárt. [Ptk. 325. §-ának (1) bekezdése: „Az elévült követelést bírósági úton érvényesíteni nem lehet.”] Ugyanígy nem indulhat felszámolási eljárás kiegyenlített, kielégített követelések tekintetében, hiszen ebben az esetben nincs tényleges követelés.

A 2. §-hoz

A Javaslattal alapján kiegészítésre kerül a Kbt. 53. §-a (1) bekezdésének hatályos szövege annak érdekében, hogy az ajánlatkérő fizetési szándéka kiszámítható legyen. Ezért már az ajánlati felhívásban tájékoztatást kell adnia az ajánlatkérőnek arról, ha halasztott vagy részletekben történő fizetésben kíván megállapodni.

A Javaslattal 2. §-ának (3) bekezdése szerinti módosítás a Kbt. 70. §-a (1) bekezdésének módosításával kibővíti az ajánlattevői nyilatkozat kötelező tartalmát. A Javaslattal szerint az ajánlattevőnek az ajánlatához csatolt nyilatkozatban vállalnia kell, hogy nyertessége esetén a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés teljesítése érdekében megkötött vagy módosított szerződéseiben (közbeszerzési értelemben vett alvállalkozói szerződések) magára vonatkozó kötelezettségként érvényesíti a Kbt.-nek a teljesítés elismerésére, az ellenszolgáltatás megfizetésére, továbbá a felelősségkorlátozásra, kamatkikötésre, beszámításra irányadó rendelkezéseit.

A Kbt. 99. §-ának (4) bekezdése szerint a közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötött szerződés – a 73. § (1) bekezdésében meghatározott melléklet kivételével – nyilvános, tartalma közérdekű adatnak minősül. A Javaslattal a Kbt. 73. §-a (1) bekezdésének módosításával rendelkezik arról, hogy a szerződésnek az engedélyezést kizáró rendelkezése nem minősülhet

üzleti titoknak, továbbá a Kbt. 99. §-a (4) bekezdésének módosításával előírja, hogy a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés nyilvánosnak minősülő részét az ajánlatkérőnek honlapján – amennyiben rendelkezik honlappal – a szerződés megkötését követően haladéktalanul közzé kell tennie. A honlapon történő közzététel a nyilvánosság és ezáltal az átláthatóság irányába hat. Nem terheli ugyanakkor ez az új többletkötelezettség azokat az ajánlatkérőket (pl. kis költségvetésből gazdálkodó községi önkormányzatok), amelyek nem rendelkeznek honlappal.

A közbeszerzési eljárás alapján létrejött szerződések teljesítése során a körbetartozás kialakulásának egyik oka lehet, hogy a Kbt. nem határozza meg, milyen időtartamon belül köteles az ajánlatkérő nyilatkozni a részére nyújtott szolgáltatás teljesítésének elismeréséről (igazolásáról), illetőleg a teljesítés elismerésének (az igazolás kiadásának) megtagadásáról. Ezt a hiányosságot kívánja pótolni a Javaslat a Kbt. 305. §-ának új (1) és (2) bekezdésével.

A Javaslat 2. §-ának (6) bekezdése főszabályként (jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában) azt javasolja, hogy az ajánlatkérőként szerződő fél a szerződés teljesítésének elismeréséről vagy a teljesítés elismerésének megtagadásáról legkésőbb az ajánlattevőként szerződő fél teljesítésétől, vagy az erről szóló értesítés kézhezvételétől számított tizenöt napon belül legyen köteles írásban nyilatkozni.

Az építési beruházások megvalósítására kötött építési szerződések esetében, tekintettel arra, hogy a szerződés teljesítésének elismerése átadás-átvételi eljárás keretében történik, az ajánlatkérő kötelezettsége, hogy az átadás-átvételi eljárást az ajánlattevő írásbeli értesítésére (készen jelentés) a szerződésben meghatározott határidőn belül megkezdje és az átadás-átvételi eljárást, ugyancsak a szerződésben meghatározott határidőn belül, be is fejezze. Abban az esetben, ha az átadás-átvételi eljárás megkezdésére megállapított határidőt az ajánlatkérő elmulasztja, és mulasztása meghaladja a tizenöt napot, vagy az átadás-átvételi eljárást nem folytatja le a szerződésben megállapított határidő alatt, akkor az ajánlattevő kérésére a teljesítésigazolást ki kell adnia.

A Javaslat alapján, ha a nyertes ajánlattevő az ellenérték megfizetését teljesítette, vagy annak teljesítését megtagadta azon szerződéses partnerének, akit, illetve amelyet az ajánlatában megjelölt, köteles erről az ajánlatkérőt haladéktalanul tájékoztatni. Amennyiben a nyertes ajánlattevő e kötelezettségének öt napon belül nem tesz eleget, maga az alvállalkozó jogosult e tényeket az ajánlatkérővel közölni.

Az ellenszolgáltatás teljesítését, illetve a teljesítés megtagadását az ajánlatkérőnek honlapján – amennyiben rendelkezik honlappal – közzé kell tennie. A közzététel célja a szerződéses láncolat tagjai számára annak biztosítása, hogy értesüljenek az ellenszolgáltatás teljesítéséről, illetve ennek elmaradásáról. A közzéteendő, azaz a nyertes ajánlattevő által bejelentendő adatok minimális körét a Kbt. 305. §-ának (6) bekezdése határozná meg, azzal, hogy az ellenszolgáltatás megtagadásának okát a nyertes ajánlattevőnek meg kell adnia és ez az ok – amennyiben az ajánlatkérő rendelkezik honlappal – az ajánlatkérő honlapján is meg fog jelenni.

A Javaslat 2. §-ának (7) bekezdése új rendelkezést iktat be a Kbt.-be, annak 306/A §-aként. A Javaslat alapján a közbeszerzési eljárás alapján létrejött szerződés nem tartalmazhat érvényesen olyan kikötést, amely a szerződésszegés Ptk.-beli jogkövetkezményeinek

alkalmazását kizárja vagy korlátozza, valamint amely a jogosult szempontjából kedvezőtlenebbé teszi a késedelmi kamat számítására irányadó rendelkezéseket.

A Ptk. 314. §-ának hatályos rendelkezései szerint a szerződésszegéshez kapcsolódó jogkövetkezményeket nem lehet kizárni, ha a jogellenes magatartás az életet, a testi épséget, az egészséget károsítja meg, továbbá ha a fél szándékosan vagy súlyosan gondatlanul járt el. Ezt meghaladóan azonban a Ptk. viszonylag széles mozgásteret biztosít a szerződő feleknek arra nézve, hogy a szerződésszegés folytán a megállapodás megbomló értékegyensúlyát ne a Ptk.-ban előírt szabályokat alkalmazva próbálják helyreállítani. A Ptk. 314. §-ának (2) bekezdése módot ad a szerződésszegésért való felelősség kizárására, „ha az ezzel járó hátrányt az ellenszolgáltatást megfelelő csökkentése vagy egyéb előny kiegyenlíti.”

A Ptk. ún. kompenzációs klauzulái jogszerű alkalmazásának elismerése komoly kockázatot jelent azokban a jogviszonyokban, ahol a felek egyenjogúsága csak elméletileg létezik. Ez a helyzet a közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződések jelentős hányadánál is, ahol az ajánlattevő gyakran gazdaságilag kiszolgáltatott helyzetbe kerül a közpénzek felett rendelkező ajánlatkérővel szemben. A gazdasági kiszolgáltatottság ugyanakkor arra kényszerítheti a megrendelővel szerződő ajánlattevőt, hogy olyan jogkorlátozó kikötéseket is elfogadjon, amelyek alkalmazása utóbb a szerződési láncolat többi tagjának fizetőképességét is megingathatja.

A gazdasági kiszolgáltatottságban levő ajánlattevő védelme érdekében indokolt tehát a Kbt. kiegészítése, melyek révén a törvényhozó kizárja, hogy a rossz alkupozícióban lévő ajánlattevő kénytelen legyen elfogadni a másik fél felelősség-minimalizálásra irányuló javaslatát. Annak érdekében, hogy ajánlatkérő és a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződést teljesítő közötti jogvita ne nehezítse meg a szerződés teljesítésében résztvevő többi vállalkozás működését, a Javaslat rendelkezik a közbeszerzési eljárás alapján kötött szerződés nyomán teljesítendő ellenszolgáltatással szembeni beszámítás lehetőségének korlátozásáról. Hasonlóan a csódtörvény 36. §-ában foglalt rendelkezéshez, az ajánlatkérő csak akkor élhetne beszámítással, ha a beszámítani kívánt követelést a másik fél nem vitatja. (A Ptk. 296. §-a egyébként csak azt írja elő, hogy a beszámítandó követelés ún. egynemű és lejárt legyen. Ugyanakkor a Ptk. utal arra, hogy más jogszabály a beszámítás lehetőségét korlátozhatja vagy kizárhatja.)

A Javaslat 2. §-a (8) bekezdésének célja többek között annak biztosítása a szerződéses láncolat tagjai számára, hogy értesüljenek az ellenszolgáltatás teljesítésének időpontjáról. Ennek érdekében külön rendelkezne a Kbt. arról, hogy ne csak az ajánlattevői teljesítés időpontja, hanem az ajánlatkérői ellenszolgáltatás teljesítésének időpontja is közzétételre kerüljön a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés módosításáról, valamint teljesítéséről szóló hirdetményben.

Ha a teljesítésre és a fizetésre több időpontban kerül sor, akkor értelemszerűen minden egyes alkalommal gondoskodni kell az információ közzétételéről. A hirdetménnyel egyidejűleg az ajánlatkérő – amennyiben rendelkezik honlappal – az információt honlapján is közzétenné.

A teljesítési igazolás szabályozásához kapcsolódva a Javaslat 2. §-ának (9) bekezdése módosítani javasolja a Kbt. 316. §-ának (2) bekezdését, amelynek eredményeként egyértelművé

válík, hogy a teljesítési igazolás határidőben történő kiadásával kapcsolatos jogvita elbírálása a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe tartozik.

A 3. §-hoz

A Ptk. jelenleg hatályos szabályai szerint a vállalkozót a vállalkozói díjának biztosítására zálogjog illeti meg a megrendelőnek azokon a vagyontárgyain, amelyek a vállalkozási szerződés következtében birtokába kerültek (Ptk. 397. §-ának (2) bekezdése). Ez a szabály azonban a jelentős értékű építési beruházást végző építési vállalkozó díjkövetelése számára nem nyújt kellő fedezetet, hiszen az építési vállalkozó a megrendelő ingatlanán a fenti szabály értelmében törvényes zálogjogot nem szerezhethet, mivel a Ptk. 262. §-ának (1) bekezdése értelmében ingatlant csak jelzálogjog alapítása útján lehet elzálogosítani, ingatlanra vonatkozó jelzálogjog alapításához pedig az erre irányuló szerződésen felül a jelzálogjognak az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése szükséges.

Indokolt ezért, hogy az építési vállalkozók számára – a körbetartozások kialakulásának elkerülése, illetve mérséklése érdekében – a szerződésből eredő követeléseik kielégítésére a törvény olyan hatékony eszközt biztosítson, mint amilyen a megrendelő tulajdonát képező és a vállalkozási szerződés végzésére szolgáló ingatlant terhelő jelzálogjog. A Javaslat ezért megteremti annak lehetőségét, hogy a Ptk. jelenlegi, lényegében kézzizálogjogot alapító rendelkezéséhez hasonlóan, jelzálogjog alapítására irányuló szerződési kikötés nélkül, vagyis pusztán a törvény rendelkezése alapján, de – a jelzálogjog jellegére tekintettel – a jelzálogjognak az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésével a megrendelő építési-szerelési szerződés szerinti munkák végzésére szolgáló ingatlanán törvényes jelzálogjog jöjjön létre. A Javaslat ugyanakkor e törvényes jelzálogjog kimondásával nem kívánja korlátozni a felek szerződési szabadságát, ezért a vonatkozó rendelkezés csak abban az esetben érvényesülne, a törvényes jelzálogjog csak abban az esetben terhelhetné a megrendelő ingatlanát, ha szerződésükben a felek másként nem rendelkeztek.

A javasolt szabályozás a fentieknek megfelelően egyértelművé teszi, hogy a törvényes jelzálogjog létrejöttéhez három feltétel szükséges, de egyben elegendő is: a felek eltérő megállapodásának hiánya, az építési-szerelési munkákra irányuló vállalkozási szerződés megkötésének ténye, és a jelzálogjognak – a vállalkozó e tényre alapított kérelme alapján – a megrendelő szerződéssel érintett ingatlanára az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzése. E jelzálogjog tehát nem zálogszerződésen, de még csak nem is a vállalkozási szerződésen, hanem – eltérő kikötés hiányában – magán a törvényen alapul, de a törvény alapján is természetesen csak akkor keletkezhet, ha annak törvényben meghatározott előfeltételei (a vállalkozási szerződés megkötése és a vállalkozó kérelmére az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés) bekövetkeztek.

A Javaslat gondoskodik arról is, hogy az ingatlan-nyilvántartásba az építési vállalkozó javára a törvényes feltételek fennállása esetén bejegyzett jelzálogjog törlésre kerüljön abban az esetben, ha annak fennállása okafogyottá vált, mert a megrendelő a vállalkozót megillető díjat kiegyenlítette. A Ptk. 259. §-ának (3) bekezdése értelmében a zálogjog megszűnik, ha a követelés megszűnik, ezért a Javaslat kimondja, hogy a vállalkozó a követelés megszűnése esetén köteles a jelzálogjog törléséhez hozzájárulni, és amennyiben az ehhez szükséges jognyilatkozatot elmulasztja, úgy az ebből eredő kárért a szerződésszegésért való kártérítési felelősség szabályai szerint felelős [3. § (2) bekezdése].

A Javaslat továbbá az azonos cégcsoportba tartozó jogi személyek körében kizárja annak lehetőségét, hogy a megrendelő kijátssza a törvényes jelzálogjog alapításának azt a követelményét, miszerint az csak a megrendelő tulajdonát képező ingatlant terheli. Ennek megfelelően a Javaslat rendelkezik arról, hogy a törvényes jelzálogjog alapítása szempontjából a megrendelő ingatlanának minősül az olyan ingatlan is, amelynek tulajdonosával való viszonyában a megrendelőnek, vagy a megrendelőhöz való viszonyában a tulajdonosnak a Ptk. 685/B. § szerinti többségi befolyása áll fenn, illetve az olyan ingatlan is, amelynek tulajdonosa és a megrendelő ugyanazon jogi személy többségi befolyása alatt áll [3. § (3) bekezdés].

A 4. §-hoz

A Javaslat 4. §-a (3) bekezdésének a) pontja szerinti módosítás eredményeként nevesítve lenne a Kbt.-ben az, hogy a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés teljesítése minőségbiztosítási feltételekhez köthető. A rendelkezés – a hatályos szabályozással megegyezően – az ajánlatkérő döntésétől teszi függővé, hogy a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés teljesítését minőségbiztosítási feltételekhez köti-e.

A Javaslat a már megkötött szerződéses viszonyokba nem kíván beavatkozni, a javasolt módosítások a jövőben keletkező esetleges problémákra, vagyis a módosítás hatálybalépése után lefolytatott közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződések teljesítése során fellépő fizetési nehézségekre próbálnak megoldást nyújtani.